

Hallakallion tuulivoimahanke, Pyhäjärvi

LIITE 3. NATURA-ARVIOINNEISTA YHTEYSVIRANOMAISELLE ANNETUT LAUSUNNOT

Hallakallion tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä on tunnistettu tarpeet laatia Luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §n mukaiset Natura-arvioinnit, jotka on toimitettu YVA-selostuksen liitteinä. YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt laadituista Natura-alueista erikseen lausunnot.

Yhteysviranomainen on saanut lausunnot seuraavilta luonnonsuojeluviranomaisilta tai maanomistajilta:

- *Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, luonnonsuojeluviranomainen: Iso-Karsikkoneva (FI1002003, SAC)*
- *Keski-Suomen ELY-keskus, luonnonsuojeluviranomainen: Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerineva (FI0900058, SAC/SPA)*

Lausunnot

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Iso Karsikkoneva FI1002003, SAC

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain (9/2023) 35 § 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa (aiemmassa luonnonsuojelulaissa 65 §) tarkoitettu arviointi- ja lausuntomennettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on asianmukaisesti tunnistettu Natura-alueen luontoarvot. Natura-arvioinnissa esitetty hankekuvaus on niukka, mutta ELY-keskuksen näkemyksen mukaan riittävä tähän arviointiin. Suunniteltujen rakenteiden sijainnit suhteessa Natura-alueeseen on havainnollisesti esitetty.

Hankkeen todennäköisimmät vaikutustyyppit ja -mekanismit on pääasiassa asianmukaisesti tunnistettu. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, kuivatusvaikutukset kuuluvat kiintoaine- ja ravinnehuuhtoutumien lisäksi tuulivoimapuistojen tarkasteltaviin vaikutuksiin kasvillisuuteen ja luontotyypeihin.

ELY-keskus pitää hyvänä, että Natura-arvioinnissa on kuvattu myös Natura-alueen merkitys metsäpeuralle ja esitetty hankkeen vaikutustenarviointi myös metsäpeuran osalta,

17.7.2025

vaikka se ei vielä ole Natura-alueen suojeluperuste. Hankkeen vaikutukset ovat Natura-arvioinnin mukaan merkittävästi heikentäviä, mutta niitä on mahdollista lieventää YVA-selostuksessa tarkemmin esitetyillä lieventämistoimenpiteillä. ELY-keskus ottaa yhteysviranomaisena kantaa metsäpeura-aiheeseen YVA-menettelyn yhteydessä.

Yhteisvaikutusten arviointi pohjautuu pääasiassa kahden karttakuvan visuaaliseen tarkasteluun, tekstiä on sen sijaan hyvin niukasti. Karttakuvat ovat hyviä havainnollistamaan tilannetta, mutta ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lisäksi olisi ollut hyvä esittää sanallisesti ainakin 5–10 km etäisyydellä Natura-alueesta sijoittuvat hankkeet ja suunnitelmat ja niiden etäisyydet Natura-alueeseen.

ELY-keskus katsoo, että alueen metsäojitustoiminnan ja tuulivoimahankkeen kuivatus-toimien kumulatiiviset vaikutukset olisi selkeämmin tullut tarkastella yhteisvaikutuksina. ELY-keskus huomauttaa, että metsäojituksella on samansuuntaisia kuivatuksia kuin tuulivoimarakentamisen yhteydessä tehtävät kuivatustoimet. Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan Natura-arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kaikenlaiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia.

ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista ja yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että hankkeen ja siihen liittyvän sähkönsiirtovaihtoehtoista ei todennäköisesti aiheutuisi merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyypeihin aapasuot ja puustoiset suot.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Mikäli hankesuunnitelma muuttuu Natura-arvioinnin valmistumisen jälkeen niin että muutos vaikuttaa Natura-arvioinnissa käytettyihin perusteisiin, on Natura-arviointi päivitettävä ja pyydettyä siitä uusi lausunto.

Keski-Suomen ELY-keskus, Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerineva FI0900058

Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan Natura-alue (FI0900058) on suojeltu luonto- ja lintudirektiivien perusteella ja se on Keski-Suomen edustavimpia suoluonnon suojelukohteita. Kyseessä on laaja, kangassaarekkeiden rikkoma ja pitkän, kapean harjun halkoma suoalue. Alueelta tavataan monipuolisesti luontodirektiivin suoluontotyyppejä (mm. letot ja aapasuot), minkä lisäksi suojeluperusteisiin kuuluu metsäisiä luontotyyppejä kuten boreaaliset luonnonmetsät, ja pienvesiä. Suojelun perusteena oleviin lajeihin kuuluu metsä- ja suoluonnolle tyypillistä linnustoa sekä kaksi uhanalaista sammal-lajia. Keskeisiin suojeluperusteisiin kuuluvat luontotyypeistä mm. aapasuot ja puustoiset suot, ja lajeista sinisuohaukka sekä uhanalainen petolintu, josta ELY-keskus lausuu erillisessä liitteessä (salassa pidettävä, Julkl 24.1 § 14 k).

Aluetta koskevassa Natura-alueen tila-arvioinnissa (NATA, 2024) yhtenä Suurisuon kokonaisuuteen kohdistuvana uhkana on mainittu tuulivoima, sillä Natura-suojelualueen läheisyyteen on suunnitteilla useita tuulivoima-alueita. Tämän vuoksi hankkeiden yksin ja yhdessä Natura-alueeseen ja koko Natura-verkostoon kohdistamia vaikutuksia tulee tarkastella huolellisesti. Keski-Suomen ELY-keskus (myöhemmin ELY-keskus) muistuttaa, että arvioinnin tulisi kohdistua Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin eikä yksistään lajia edustaviin yksilöihin, jotka esimerkiksi pesivät Natura-alueen rajojen sisällä. Esitetyssä arvioinnissa on korostettu tarpeettomasti Natura-alueella pesiviä

17.7.2025

lintuyskilöitä, mitä ELY-keskus pitää lähtökohtaisesti puutteellisena lähestymistapana. Natura-alue voi olla merkittävä elinympäristö myös sellaisille yksilöille, jotka pesivät alueen ulkopuolella, ja paikallispopulaatioissa tapahtuvat muutokset voivat osaltaan heijastua myös Natura-alueeseen. Arviointiin on näin ollen hyvä sisällyttää myös paikallista populaatiotason tarkastelua siltä osin kuin sen voi heijastua Natura-alueeseen ja sen eheyteen. Edellä kuvatusta puutteesta huolimatta esitetyn arvion voitaneen katsoa olevan oikeansuuntainen.

Natura-arvioinnissa on tunnistettu tuulivoimasta aiheutuvat luontovaikutukset ja eritelty näitä varsin kattavasti, vaikkakin kuvaus on toisinaan yleispiirteinen. Hallakallion hankealueen ja Natura-alueen välisen etäisyyden vuoksi olisi ollut perusteltua käsitellä suorat ja selkeästi hankealueelle paikallistuvat vaikutukset tiiviimmin tai jopa jättää tarkastelun ulkopuolelle. Tämä parantaisi arvioinnin selkeyttä ja johdonmukaisuutta, sillä arvioinnin tulisi keskittyä tarkasteltavaan Natura-alueeseen tuulivoiman luontovaikutusten yleisluonteisen esittelyn sijaan.

Toisaalta arvioinnissa ei ole pystytty sulkemaan kaikkia vaikutusmekanismeja pois yhtä aukottomasti. Natura-arvioinnissa todetaan, ettei hankkeesta kohdistu melu- tai välkehaittaa Natura-alueelle eikä ympäröivien hankkeiden kanssa muodostu yhtenäistä, laajaa melu- tai välkealuetta. Perusteluna tälle on melun osalta käytetty 40 dB(A):n raja-arvolla toteutettua melumallinnusta, joka on luettavissa YVA-selostuksesta. ELY-keskus toteaa, että ihmiskorvalle säädetyn melun raja-arvon käyttämiseen perusteluna häiriön kantavuudesta tulee kuitenkin suhtautua varauksella. Useilla eläinlajeilla kuulokynnys voi olla huomattavasti ihmiskorvaa matalampi. Meluherkkyydessä on myös paljon lajikohtaista vaihtelua ja voi olla riippuvaista esimerkiksi lajin käyttämisestä ravinnonhankinta- ja kommunikointitavoista. Ensin tulisi siis arvioida, mikä on laji- tai lajiryhmäkohtainen haitallisen melun riskiraja, ja sitten laatia mallinnus sen mukaisesti, mikäli asiaa haluaa arvioida luotettavasti. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että Natura-alueen ja lähimpien tuulivoimaloiden välisen etäisyyden vuoksi melun ja välkkeen haitallinen vaikutus Natura-alueeseen jäänee verrattain vähäiseksi, kuten on esitetty. Arvioon kuitenkin jää epävarmuutta.

Arvioinnissa on tunnistettu tuulivoimalle herkäät lajit ja tiedostettu, että tutkimukset ovat osoittaneet esimerkiksi pöllöjen olevan herkkiä tuulivoiman aiheuttamalle häiriövaikutukselle. Luonnonvarakeskuksen koostejulkaisun (Tolvanen ym. 2023, How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review) mukaan välttelyn on havaittu ulottuvan viiden kilometrin päähän. Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan Natura-alueen suojeluperusteina on kaksi pöllölajia, viiru- ja suopöllö, joihin voi näin ollen kohdistua haittaa lähimmistä voimaloista (voimalat nro. 21–23), jotka sijaitsevat alle viiden kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Vaikka hankkeesta voi näin ollen ulottua häiriövaikutusta Natura-alueeseen asti, ELY-keskus pitää esitettyä arviota (vaikutukset ei-merkittäviä) oikeansuuntaisena.

ELY-keskus yhtyy esitettyyn arvioon, ettei hankkeella ole merkittävää vaikutusta Natura-alueella esiintyviin luontotyypeihin tai sammallajeihin.

Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerineva on ominaista kesäistä

elinympäristöä metsäpeuralle ja Natura-alue piiryykin pantaseurannalla kerätyn aineiston valossa merkittävänä metsäpeuran kesäisenä vasanhoitoympäristönä. Alue on siis

17.7.2025

osa metsäpeuralle tärkeää Natura-alueiden verkostoa, ja Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan suojeluperusteita on määrää esittää tarkennettaviksi lisäämällä niihin metsäpeura. Metsäpeuraa ei kuitenkaan ole otettu huomioon Hallakallion hankkeen yhteydessä laaditussa Natura-arvioinnissa huolimatta siitä, että lajin arvioidaan olevan herkkä tuulivoiman aiheuttamalle häiriölle erityisesti vasanhoitoaikanaan. Luonnonvarakeskus on metsäpeuran lähilajeilla saatujen tutkimustulosten valossa esittänyt viiden kilometrin suojavyöhykkeen jättämistä tuulivoiman ja metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden välille, mitä ELY-keskus on pitänyt perusteltuna varovaisuusperiaatteen nojalla. ELY-keskus haluaa korostaa Natura-verkoston merkitystä lajin suojelun kannalta ja näkee aiheelliseksi lajille tärkeiden, suo- ja metsäluontotyypeiltään monipuolisten Natura-alueiden huomioon ottamista hankkeen jatkosuunnittelussa. ELY-keskus esittää Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan Natura-aluetta lähimpien tuulivoimaloiden (21–23) siirtämistä kauemmas Natura-alueesta tai niiden poistamista.

Natura-arvioinnissa ei havaittu Natura-alueen koskemattomuuteen kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia eikä näin ollen tarvetta lieventäville toimenpiteille. Tunnistettuja vaikutuksia on jo pyritty lieventämään hankesuunnittelussa. Hanketta koskevassa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitetty seurantaohjelmia pöllöreviireille sekä metsäkanalintujen soidinpaikoille hankealueella ja sen läheisyydessä. Mikäli seurannoissa ilmenee havaintoja, jotka edellyttävät jatkotoimenpiteitä, törmäysriskin vähentämiseen on olemassa toimenpiteitä kuten voimaloiden pysäyttäminen sekä tutka- ja kamerajärjestelmät ja voimajohdoille huomiopallot, spiraalit, heijastimet tai vastaavat havaittavuutta parantavat rakenteet.

ELY-keskus pitää esitettyä Natura 2000 -vaikutusten arviointiraporttia riittävänä täyttämään luonnonsuojelulain 35 §:n mukaiset vaatimukset huolimatta vähäisistä puutteista, jotka on eritetty edellä sekä uhanalaista lajia koskevassa liitteessä. Hankkeesta ei todennäköisesti aiheudu merkittävää haittaa Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan Natura-alueen (FI0900058) suojeluperusteina oleville luontotyypeille tai sammalleille. Myös linnustoon kohdistuva haitta jäänee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan merkittävää vähäisemmäksi, mikäli sähkönsiirto toteutetaan vaihtoehdon SVE1 tai SVE2 mukaisena.

Arvioinnissa ei ole tarkasteltu vaihtoehtoa SVE3, jossa Hallakallio liittyy läheisten tuulivoimahankkeiden kanssa samaan yhteisjohtoon. Vaihtoehdon SVE3 osalta ei siis ole voitu sulkea pois Natura-alueen suojeluperusteille aiheutuvaa merkittävää haittaa. ELY-keskus kannustaa hankkeiden väliseen yhteistyöhön yhteisvaikutusten arvioinnin osalta. Lisäksi ELY-keskus suosittelee tarkastelemaan voimalapaikkojen 21–23 siirtämistä kauemmas Natura-alueesta tai poistamista hankkeen jatkosuunnittelussa.

ELY-keskus muistuttaa, että luonnonsuojelulain 39 § mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 39 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Lopuksi ELY-keskus haluaa muistuttaa Natura-verkostoon kuuluvien laajojen ja erämaisten suo- ja metsäalueiden merkityksestä Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle. Alueen metsäpeurapopulaatioon kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää huolellisesti ja ne tulee ottaa asianmukaisesti huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa.